

Misiunea Asociației Obștești „Eternitate” de observare a
Alegerilor Locale Generale din 5 noiembrie 2023

Raport privind observarea Alegerilor Locale Generale din 5 noiembrie 2023 din perspectiva incluziunii dimensiunii de dizabilitate

Această misiune de observare este realizată în cadrul proiectului „Acces egal în cadrul alegerilor locale 2023”, implementat de APPD „Eternitate”. Proiectul este susținut financiar de Fundația Est-Europeană din resursele oferite de Suedia.

ABREVIERI

ALG 2023 – Alegeri Locale Generale 2023

APC – Administrația Publică Centrală

APL – Administrația Publică Locală

BESV – Birou Electoral al Secției de Votare

CEC – Comisia Electorală Centrală

CICDE – Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral

CNAS – Casa Națională de Asigurări Sociale

OMF – Oficiul Medicilor de Familie

OSC – organizațiile societății civile

CUPRINS

CONTEXT	4
METODOLOGIA DE CERCETARE	6
REZULTATELE EVALUĂRII	8
Accesibilitatea infrastructurală a secției de vot	9
Accesibilitatea informațională a secției de vot	10
Indicatori cantitativi	11
Interacțiunea în incinta biroului electoral al secției de votare	14
Dificultăți / bariere semnalate sau întâmpinate de alegătorii cu dizabilități	14
Emoții, impresii, gânduri, comentarii, sugestii colectate de la alegătorii persoane cu dizabilități	16
Leții învățate, reflecții, impresii, comentarii, sugestii personale ale observatorilor	17
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	18
Anexa 1. Rezultatele auditului BESV în Republica Moldova (2022)	20
Anexa 2. Rezultatele auditului BESV în raionul Edineț (2022)	21
Anexa 3. Rezultatele auditului BESV în raionul Glodeni (2022)	22
Anexa 4. Rezultatele auditului BESV în raionul Fălești (2022)	23
Anexa 5. Formular de observare a alegerilor	24
Anexa 6. Formular de evaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice	26

CONTEXT

Alegerile Locale Generale au fost organizate în data de 5 noiembrie 2023. Pentru Republica Moldova, acest scrutin a fost al VIII-lea exercițiu electoral de acest tip de la proclamarea independenței.

Acest scrutin a fost organizat în conformitate cu noul Cod electoral, adoptat în 8 decembrie 2022. Codul definește în mod expres modalitatea de stabilire a datei alegerilor locale, acestea fiind desfășurate în ultima duminică a lunii octombrie sau prima duminică a lunii noiembrie (articolul 159).

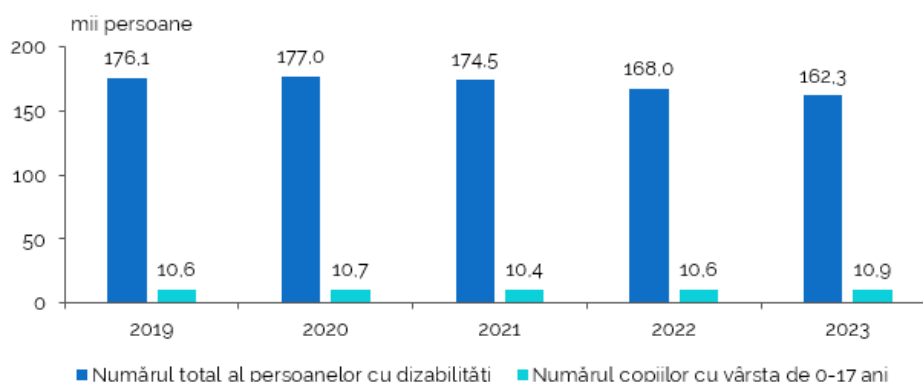
Dreptul la vot este consacrat în Constituția Republicii Moldova: *„Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat”* (Articolul 38, alineat 1).

Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua scrutinului, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărâre judecătorească. În calitate de consilieri locali au dreptul de a fi aleși cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 18 ani, iar pentru funcția de primar – 23 de ani și au cel puțin studii generale obligatorii.

În lupta electorală pentru scrutinul din 5.11.2023, la nivel de republică, au fost înregistrați 59 449 de candidați la funcțiile de primar și consilier în consiliile locale din partea a 35 de partide politice din cele 60 înregistrate și a unui bloc electoral și 1174 de candidați independenți.

La 1 ianuarie 2023, conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul persoanelor recunoscute cu dizabilități în Republica Moldova a constituit 162,3 mii persoane, inclusiv 10,9 mii copii cu vârsta de 0-17 ani. Persoanele cu dizabilități au reprezentat 6,5% din populația totală a țării cu reședință obișnuită, iar copiii cu dizabilități au constituit 2,0% din numărul total de copii cu reședință obișnuită din Republica Moldova

Figura 1. Numărul persoanelor recunoscute cu dizabilități² în Republica Moldova. la 1 ianuarie

Astfel, numărul persoanelor cu dizabilități, cu vârsta de peste 18 ani și care au dreptul de a alege și a fi alese constituie 151,4 mii.

CNAS estimează că la data de 1 mai 2023, numărul persoanelor cu dizabilități era de 162.108, din care situația în zona geografică de misiune se prezintă astfel:

Tabel 1. Numărul beneficiarilor de pensii/alocații sociale de stat, pentru persoanele cu dizabilități la data de 01.05.2023

Raioane	Beneficiari de pensii (persoane)	Beneficiari de alocații sociale de stat (persoane)
Edineț	3820	1344
Glodeni	1426	1017
Fălești	2548	1646
Total, Republica Moldova	104175	57933

Pentru persoanele cu dizabilități, alegerile constituie o oportunitate de a-și promova și revendica drepturile.

Cel mai recent studiu (2022), realizat pe un eșantion de 100% din secții de vot, semnaleză că una din principalele probleme cu care se confruntă persoanele cu dizabilități este accesibilitatea infrastructurală a acestora. În Republica Moldova, din cele 2017 BESV, doar 18 secții de vot au fost declarate accesibile, 551 – parțial accesibile și 1448 – inaccesibile (*Anexa 1*). Acești indicatori se prezintă astfel în arealul geografic:

- Edineț - 51 secții de votare (*Anexa 2*)
 - Accesibile – 0
 - Parțial accesibile – 14
 - Inaccesibile – 37
- Glodeni – 36 secții de votare (*Anexa 3*)
 - Accesibile – 1
 - Parțial accesibile – 5
 - Inaccesibile – 30
- Fălești - 66 secții de votare (*Anexa 4*)
 - Accesibile – 0
 - Parțial accesibile – 8
 - Inaccesibile – 58.

În acest context, Asociația Obștească „Eternitate” a organizat o misiune de observare a alegerilor. Activitatea a fost realizată în cadrul proiectului „Acces egal în cadrul alegerilor locale 2023”, cu suportul financiar al Fundației Est-Europene din resursele oferite de Suedia. Arealul geografic al misiunii de observare sunt raioanele Edineț, Glodeni și Fălești.

METODOLOGIA DE CERCETARE

Arealul geografic

Misiunea de observare a alegerilor a fost realizată în raioanele Edineț, Glodeni și Fălești. În acest scop, au fost selectate 15 persoane cu dizabilități din următoarele localități:

Tabel 2. Lista secțiilor de votare unde au fost acreditați observatorii

Raion	Denumirea localității	BESV
Fălești		
	Fălești	17 / 3
	Fălești	17 / 4
	Gara Fălești	17 / 5
	Ilenuța	17 / 32
	Obreja Veche	17 / 46
Edineț		
	Edineț	16 / 2
	Edineț	16 / 5
	Alexăndreni	16 / 7
	Cuconestii Noi	16 / 30
	Rotunda	16 / 42
Glodeni		
	Glodeni	19 / 1
	Glodeni	19 / 2
	Balatina	19 / 8
	Ciuciulea	19 / 15
	Ustia	19 / 34

Astfel, alegerile au fost monitorizate în raza a 15 BESV, situate în 11 localități din 3 raioane. 7 BESV fiind amplasate în mediul urban și alte 8 în mediul rural.

Profilul observatorilor și capacitatea lor

Misiunea de observare a alegerilor a fost alcătuită din 15 persoane (9 femei și 6 bărbați) cu dizabilități (cu dizabilități locomotorii, cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale, cu dizabilități multiple și asociate). Observatorii au fost instruiți în cadrul unui atelier desfășurat la Glodeni în data de 21 octombrie 2023. Instruirea s-a axat pe următoarele subiecte: legislația electorală, contextul electoral ALG 2023; drepturile și obligațiile observatorilor; accesibilitatea infrastructurală și informațională a secțiilor de votare; normative și standarde în construcții; tehnici și metode de observare a alegerilor.

La finalul trainingului, viitorii observatori au semnat un angajament de imparțialitate și au primit materiale informative și de suport în cadrul misiunii: *Codul Electoral, Ghidul Alegătorului, Ghidul Observatorului, Recomandări „Accesibilitatea Infrastructurală”, Studiul „Acces Egal pentru Toți”* etc. După partea introductivă a fost dezbătut pe larg *Formularul de observare a alegerilor* (Anexa 4).

Scopul misiunii

Misiunea de monitorizare a alegerilor și-a formulat drept scop de a observa și a analiza scrutinul prin prisma integrării dimensiunii de dizabilitate. În special, accentele s-au pus pe următoarele aspecte:

- Accesibilitatea infrastructurală a secției de vot,
- Accesibilitatea informațională a secției de vot,
- Indicatori cantitativi despre profilul alegătorilor cu dizabilități,
- Interacțiunea dvs. în incinta biroului electoral al secției de votare,
- Dificultăți / bariere semnalate sau întâmpinate de alegătorii cu dizabilități (*colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare*),
- Emoții, impresii, gânduri, comentarii, sugestii colectate de la alegătorii persoane cu dizabilități (*colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare*),
- Lecții învățate, reflecții, impresii, comentarii, sugestiile dvs. personale în calitate de observator.

Acreditare și observarea alegerilor

În perioada următoare echipa proiectului a depus actele și a acreditat 15 persoanele cu dizabilități în raza secțiilor de votare unde au fost arondați.

Observarea alegerilor a fost realizată între 1 și 8 noiembrie 2023. În perioada de până la scrutin persoanele cu dizabilități au completat aleatoriu *„Formularul de evaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice”* (Anexa 5).

În ziua alegerilor, 5 noiembrie 2023, observatorii au fost prezenți periodic în incinta secțiilor de votare, au comunicat cu alegătorii, persoanele cu dizabilități. Unii din ei au însoțit membrii biroului electoral și s-au deplasat la domiciliul persoanelor care au solicitat să voteze cu urna mobilă.

În următoarele zile după scrutin, observatorii au comunicat prin canale speciale cu alte persoane cu dizabilități, care au participat sau nu au participat la alegeri. Ulterior, au completat rapoartele de observare a alegerilor, a căror sinteză este reflectată în acest raport.

REZULTATELE EVALUĂRII

Lista localităților în care a activat misiunea de observare:

Raion	Denumirea localității	BESV	Instituția în care este amplasată secția de vot
Fălești			
	Fălești	17 / 3	Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” strada Alexandru Lăpușneanu, 1
	Fălești	17 / 4	Liceul Teoretic „A.S ‘Pușkin” strada Ștefan cel Mare, 8
	Gara Fălești	17 / 5	Căminul Cultural strada Ungheniului, 3
	Ilenuța	17 / 32	Casa de Cultură Satul Ilenuța
	Obreja Veche	17 / 46	Casa de Cultură Satul Obreja Veche
Edineț			
	Edineț	16 / 2	Casa de Cultură a municipiului Edineț strada Independenței nr.65
	Edineț	16 / 5	Primăria municipiului Edineț strada Octavian Cirimpei, nr.30
	Alexăndreni	16 / 7	Centrul Comunitar satul Alexăndreni
	Cuconeștii Noi	16 / 30	Casa de ceremonii satul Cuconeștii Noi
	Rotunda	16 / 42	Casa de Cultură satul Rotunda
Glodeni			
	Glodeni	19 / 1	Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” strada Basarabeană 2
	Glodeni	19 / 2	Blocul administrativ SRL „Bosvelia” strada Suveranității 95
	Balatina	19 / 8	Sala sportivă din comuna Balatina, strada Grigore Cernocan
	Ciuciulea	19 / 15	Casa de Cultură satul Ciuciulea
	Ustia	19 / 34	Casa de Cultură satul Ustia

Profilul clădirilor în care sunt amplasate secții de votare:

- Instituții educaționale – 3,
- Instituții cultural-sportive – 10,
- Instituții administrative – 1,
- Instituții private (agent economic) – 1.

Accesibilitatea infrastructurală a secției de vot

Raion	Denumirea localității	BESV	Drumul de acces către clădire este amplasată secția de votare este:	În preajma secției de votare este există un loc de parcare:	Dacă există parcare, este loc amenajat pentru persoane cu dizabilități (semnalată cu indicator /	Intrarea în secția de votare este:	O persoană cu dizabilități / utilizator de scaun rulant poate intra de sine stătător în incinta secției de votare:	O persoană cu dizabilități / utilizator de scaun rulant se poate deplasa de sine stătător în interiorul secției de votare:	În incinta secției de votare există un grup sanitar:	Dacă există grup sanitar în interior, el este deschis pentru alegători / observatori:	Dacă există grup sanitar în interior, el este accesibil pentru persoanele cu dizabilități:
Fălești											
	Fălești	17 / 3	Calitativ	Da	Nu	Prag, rampă	Da	Da	Da	Da	Da
	Fălești	17 / 4	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Nu	Nu	Da	Da	Nu
	Gara Fălești	17 / 5	Calitativ	Da	Nu	Prag, rampă	Nu	Cu însoțitor	Nu	-	-
	Ilenuța	17 / 32	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Nu	Da	Nu	-	-
	Obreja Veche	17 / 46	Calitativ	Nu	-	Prag, trepte	Nu	Nu	Nu	-	-
Edineț											
	Edineț	16 / 2	Deteriorat	Nu	-	Prag, trepte	Cu ajutorul unei persoane de suport	Cu ajutorul unei persoane de suport	Da	Da	Nu
	Edineț	16 / 5	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Cu ajutorul unei persoane de suport	Cu ajutorul unei persoane de suport	Da	Da	Nu
	Alexăndreni	16 / 7	Deteriorat	Nu	-	Prag, rampă	Cu ajutorul unei persoane de suport	Cu ajutorul unei persoane de suport	Da	Da	Nu
	Cuconeștii Noi	16 / 30	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Nu	Cu ajutorul unei persoane	Da	Da	Nu

								de suport			
	Rotunda	16 / 42	Cu fisuri / gropi	Da	Nu	Prag, trepte	Nu	Cu ajutorul unei persoanei de suport	Nu	-	-
Glodeni											
	Glodeni	19 / 1	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Nu	Nu	Da	Da	Nu
	Glodeni	19 / 2	Cu fisuri / gropi	Da	Nu	La nivelul solului	Cu ajutorul unei persoanei de suport	Da	Nu	-	-
	Balatina	19 / 8	Calitativ	Da	Nu	Prag, trepte	Cu ajutorul unei persoanei de suport	Cu ajutorul unei persoanei de suport	Nu	-	-
	Ciuciulea	19 / 15	Calitativ	Nu	-	Prag, trepte	Cu ajutorul unei persoanei de suport	Da	Nu	-	-
	Ustia	19 / 34	Calitativ	Da	Nu	Prag, rampă	Da	Da	Nu	-	-

Concluzii intermediare pe această secțiune

Locuri de parcare: în preajma a 11 secții de votare există o parcare, dar în nici un caz nu este amenajat un loc de parcare pentru persoanele cu dizabilități.

Intrarea în BESV: 1 este la nivelul solului; 4 – este rampă de acces (din care doar într-una o persoană cu dizabilități poate intra de sine stătător); 6 – pentru intrare este nevoie de ajutorul unei persoane de suport.

Interiorul BESV: doar în 5 secții de votare persoanele cu dizabilități se pot deplasa de sine stătător, în 7 cazuri este nevoie de ajutorul unei persoane de suport, iar în 3 cazuri nu o pot face nici cu ajutorul acestora.

Grupul sanitar: în interiorul a 7 BESV există WC-uri. Ele sunt deschise pentru publicul larg, însă doar 1 este accesibil pentru persoane cu dizabilități.

Accesibilitatea informațională a secției de vot

Raion	Denumirea localității	BESV	În incinta secției de votare există suficientă iluminare de zi:	În incinta secției de votare există suficientă iluminare artificială:	În incinta secției de votare există un plic trafaret:	În incinta secției de votare există o lupă 3X:	În incinta secției de votare informația este amplasată la nivelul ochilor:	În cadrul biroului electoral al secției de votare este desemnată o persoană desemnată pentru interacțiunea cu persoanele cu dizabilități:	Membrii biroului electoral al secției de votare au fost instruiți privind necesitățile speciale ale alegătorilor
Fălești									
	Fălești	17 / 3	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
	Fălești	17 / 4	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
	Gara Fălești	17 / 5	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da
	Ilenuța	17 / 32	Da	Da	Nu	Da	Da	<i>Nu, dar cunosc drepturile persoanelor cu dizabilități</i>	Nu
	Obreja Veche	17 / 46	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Edineț									
	Edineț	16 / 2	Da	Fa	Nu	Nu	Da	Nu	Da
	Edineț	16 / 5	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
	Alexăndreni	16 / 7	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
	Cuconeștii Noi	16 / 30	Da	Parțial	Da	Da	Nu	Nu	Da
	Rotunda	16 / 42	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da
Glodeni									
	Glodeni	19 / 1	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da
	Glodeni	19 / 2	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
	Balatina	19 / 8	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
	Ciuciulea	19 / 15	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da
	Ustia	19 / 34	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da

Concluzii intermediare pe această secțiune: În incinta a 2 BESV nu au fost disponibile plicuri-trafaret; în 3 au lipsit lupe 3X; în marea majoritate a BESV membrii au fost instruiți privind necesitățile speciale ale alegătorilor persoane cu dizabilități.

Indicatori cantitativi

Raion	Denumirea localității	BESV	Numărul alegătorilor înscriși pe listele secției de votare:	Numărul de alegători care au votat:	Din ei persoane cu dizabilități:	Menționați tipul dizabilității alegătorilor care au votat:					Numărul alegătorilor cu dizabilități care au votat cu suportul însoțitorului:	Numărul alegătorilor cu dizabilități care au votat de sine stătător:	Numărul alegătorilor cu dizabilități care au solicitat să voteze cu plicul trafaret:	Numărul alegătorilor care au solicitat să voteze cu lupa 3X:	Numărul de alegători care au solicitat să voteze cu urna mobilă:	Din ei persoane cu dizabilități:
						L	SC	VD	AZ	PS						
Fălești																
	Fălești	17 / 3	2738	1085	11	1	-	1	-	9	0	8	0	1	10	10
	Fălești	17 / 4	2954	1771	21	5	1	2	3	-	0	0	0	0	21	21
	Gara Fălești	17 / 5	3100	1242	68	5	-	10	-	-	5	63	-	15	31	12
	Ilenuța	17 / 32	1205	622	10	3	0	-	-	-	6	2	0	2	19	0
	Obreja Veche	17 / 46	1386	862	14	3	-	2	-	-	2	12	1	2	44	4
Edineț																
	Edineț	16 / 2	2092	793	16	0	-	0	0	-	0	4	0	0	8	8
	Edineț	16 / 5	2397	794	2	0	2	0	0	0	2	-	-	10	17	17
	Alexăndreni	16 / 7	1007	479	28	-	0	-	-	-	2	22	0	4	24	4
	Cuconeștii Noi	16 / 30	1404	590	11	11	11	2	-	-	-	-	-	-	41	9
	Rotunda	16 / 42	913	522	53	8	2	3	1	1	3	3	-	-	37	37
Glodeni																
	Glodeni	19 / 1	2725	968	30	6	1	20	0	3	5	25	0	42	7	0
	Glodeni	19 / 2	1657	659	130	0	0	1	0	0	3	10	0	6	23	13
	Balatina	19 / 8	1377	600	26	22	-	4	-	-	0	0	0	4	31	22
	Ciuciulea	19 / 15	2557	1253	31	5	1	10	5	5	5	3	0	2	69	20
	Ustia	19 / 34	1340	722	79	17	1	8	1	-	20	56	0	1	39	26
TOTAL			28852	12962	530	86	19	63	10	18	53	208	1	89	421	203

*Notă explicativă: **L** – Dizabilitate locomotorie; **SC** – Utilizatori de scaun rulant; **VD** – Dizabilitate de vedere; **AZ** – Dizabilitate de auz; **PS** – Dizabilitate psiho-sociale

Concluzii intermediare pe această secțiune: În incinta BESV au votat estimativ 530 de alegători persoane cu dizabilități, din 12962 – numărul total al persoanelor care au participat la alegeri, ceea ce constituie 4,09%. Cu urna mobilă au votat 203 din cei 421, ceea ce constituie 48,22% (!), din numărul total al celor care au solicitat și și-au exercitat astfel dreptul la vot.

Observatorii au menționat în mod expres despre cum au interacționat în BESV:

Interacțiunea dvs. în incinta biroului electoral al secției de votare

Apreciați interacțiunea dvs. și a alegătorilor cu dizabilități cu membrii biroului electoral al secției de votare, alți observatori și persoane de încredere ale concurenților electorali:

Fălești

- Membrii BESV au manifestat deschidere (BESV 17 / 3).
- Interacțiunea fost destul de bună (BESV 17 / 4).
- Membrii biroului electoral s-au comportat corect față de persoanele cu dizabilități, nu am observat unele neglijări sau abateri. Persoanele de încredere ale concurenților electorali nu au fost observate (BESV 17 / 5).
- Apreciez foarte mult interacțiunea lor, atât cu mine ca observator, cât și cu alegătorii cu dizabilități. Au avut o atitudine foarte respectuoasă și explicativă, inclusiv față de toți locuitorii (BESV 17 / 32).
- Anturajul a fost unul prietenos, membrii comisiei au manifestat deschidere în procesul de colectare a datelor (BESV 17 / 46).

Edineț

- Satisfăcător, amabili, deschiși pentru a prezenta datele și informația necesară. Atmosferă caldă și liniștită (BESV 16 / 5).
- Totul a decurs bine (BESV 16 / 7).
- Membrii biroului au fost deschiși și receptivi să-mi răspundă la întrebări, am avut acces la informație cu caracter electoral (BESV 16 / 42).

Glodeni

- Interacțiune amicală, bazată pe respect reciproc. Înțelegere, acceptare, ajutor (BESV 19 / 1).
- Bine (BESV 19 / 2).
- A fost o interacțiune la nivel satisfăcător (BESV 19 / 8).
- Am avut parte de multe aprecieri pentru implicare, încurajări și susținerea membrilor biroului electoral.
- Pe parcursul scrutinului am observat că membrii biroului electoral aveau o atitudine pozitivă față de persoanele cu dizabilități participante la vot, pregătiți pentru orice informație sau îndrumare celor ce aveau nevoie, dând dovadă de o instruire eficientă (BESV 19 / 15).
- A fost o interacțiune receptivă (BESV 19 / 34).

Observatorii au semnalat că alegătorii cu dizabilități s-au confruntat cu următoarele dificultăți și bariere:

Dificultăți / bariere semnalate sau întâmpinate de alegătorii cu dizabilități
(Vor fi colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare)

În procesul de informare despre platformele electorale ale candidaților (1), posibile tentative de influențare a votului (2), deplasării către secția de votare (3), votării (4), etc. (5).

Fălești

- Informarea dintr-o singură sursă despre concurenții electorali (BESV 17 / 3).
- Nu este adaptat transportul public (BESV 17 / 3).

- *Nereguli nu au fost depistate (BESV 17 / 4).*
- *Persoanele cu dizabilități nu au fost influențate de membrii biroului electoral, totul a fost transparent și fără situații neplăcute. Toate persoanele au fost deservite corect și la nivel (BESV 17 / 5).*
- *Au întâmpinat dificultăți la luarea deciziei, pe cine să voteze, dar au fost alături persoanele însoțitoare (BESV 17 / 32).*
- *Lipsa accesibilității a fost un impediment pentru persoanele cu dizabilități pentru accesarea biroului electoral. Totodată, în procesul de distribuire a invitațiilor la alegeri, persoanele delegate îndemneau persoanele cu dizabilități să solicite urna mobilă pentru a-și exercita dreptul la vot. În același context, menționăm lipsa unei cabine, care ar asigura intimitatea la exercitarea dreptului la vot pentru urna mobilă. Lipsa plicului-trafaret, deși la secția de votare era prezentă o persoană cu deficiențe de vedere (BESV 17 / 46).*

Edineț

- *Persoanele cu dizabilități în marea majoritate sunt satisfăcute de condițiile create, de suport verbal și spatial. Înșă accesibilitatea infrastructurală rămâne nerealizată după mulți ani de organizare a votării în acest loc. Intrarea are două trepte și nu are rampă de acces, nici măcar una temporară / mobilă. În acest sens, persoanele cu probleme locomotorii, sau mobilitate redusă au solicitat votarea cu urna mobilă, chiar dacă doreau să meargă la secție. Unii din alegătorii cu dizabilități au menționat că în alte secții nici nu este posibil de ajuns în sală, chiar dacă ai ajutorul altei persoane.*
- *Un membru al comisiei la întrebarea dacă în incitate secției este un plic-trafaret, s-a oprit și nu știa ce să răspundă.*
- *Alte plângeri nu au fost și acest lucru dovedește corectitudinea celor care activează în secțiile de vot (BESV 16 / 5).*
- *Dificultăți de către persoanele cu dizabilități nu au fost întâmpinate (BESV 16 / 7).*
- *Nu m-am regăsit în liste. Am scris cerere ca să-mi ofere posibilitatea să-mi exercit dreptul la vot (BESV 16 / 42).*

Glodeni

- *Nu au fost constatate posibile cazuri de influențare a votului, fiecare și-a exprimat votul cum considera că e mai bine și corect (BESV 19 / 1).*
- *Informație suficientă (BESV 19 / 2).*
- *Am utilizat un chestionar pentru colectarea datelor:*
- 1) Ați fost informat cu privire la desfășurarea alegerilor locale? Da sau nu?
- 2) Din ce surse v-ați mai informat? Televiziune / Internet / Ziare
- 3) Cât de accesibil a fost drumul către secția de votare? Accesibil / cu gropi / deteriorat
- 4) Intrarea în secția de votare a fost accesibilă pentru dvs.? Da sau nu
- 5) Ce bariere ați întâmpinat?
- 6) V-a fost vizibilă sau clară informația unde trebuia să vă apropiați? Da sau nu
- 7) Ați avut nevoie de însoțitor la secția de votare? Da sau nu
- 8) Ați avut nevoie de unele informații suplimentare pentru a putea vota? Da sau nu
- 9) Iluminarea din încăperea a fost eficientă? Da sau nu
- 10) Pentru a putea vota ați avut nevoie de unele accesorii cum ar fi: lupă, plic trafaret...?
- 11) Ce impresii / emoții sau sugestii ați simțit?

- 12) Ați fost influențat de către cineva sau pe cine să votați? Da sau nu
- 13) Ce vârstă aveți?
- *Am comunicat cu 10 (zece) persoane cu dizabilități. În urma discuțiilor cu participanții la alegerile locale din 5 noiembrie 2023, am constatat că:*
- 1. Unele persoane au întâmpinat dificultăți de acces către secția de votare, cât și cele de intrare.
- 2. Au fost persoane care aveau nevoie de însoțitor.
- 3. Au fost persoane care din mai multe motive de sănătate/ dizabilitate (de auz, de vedere, locomotorii) au solicitat urna mobilă la domiciliu (BESV 19 / 15).
- *Nu au fost depistate dificultăți în procesul electoral (BESV 19 / 34).*

Observatorii au discutat cu alegătorii persoane cu dizabilități și au colectat următoarele informații:

Emoții, impresii, gânduri, comentarii, sugestii colectate de la alegătorii persoane cu dizabilități (Vor fi colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare)

Fălești

- *Au avut un comportament deosebit (BESV 17 / 4).*
- *Persoanele cu dizabilități au impresii pozitive despre modul în care au fost deservite. Totul a fost clar pentru ei, unii au fost ajutați să se deplaseze în incinta secției de vot și s-a respectat dreptul acestora (BESV 17 / 5).*
- *Emoții pozitive, așteptări ale unei schimbări pentru un viitor mai bun și mai frumos în localitatea noastră (BESV 17 / 32).*
- *Dreptul la vot este un drept pe care îl au toate persoanele, inclusiv cele cu dizabilități. Părerea persoanelor cu dizabilități trebuie luată în considerație, dizabilitatea nu este un motiv de devalorizare și intimidare (BESV 17 / 32).*

Edineț

- *Din discuțiile cu persoanele cu nevoi speciale reiese că toți speră la o schimbare spre bine (BESV 16 / 7).*
- *Secția de votare la care mi-am exercitat dreptul la vot trebuie să fie accesibilă pentru persoanele cu dizabilități! Veceul nu este accesibil, la intrare nu este rampă (BESV 16 / 30).*
- *Chiar și mie mi-a fost greu să urc treptele. O bătrânică în cârje, bucuroasă că a venit la vot, – un an întreg nu a ieșit din ogradă. La întrebarea mea de ce nu a dorit să solicite urna mobilă la domiciliu, ea a răspuns că mai bine singurică, decât să i se arate cu degetul cu cine să voteze (BESV 16 / 42).*

Glodeni

- *Personal binevoitor (1). Acces în sală clar, bine pus la punct (2). Nu s-a simțit presiunea nimănui asupra deciziei de a vota (3) (BESV 19 / 1).*
- *Era greu de venit, dar trebuia de votat. Așteptăm vremuri mai bune după alegeri (BESV 19 / 2).*
- *În urma discuțiilor cu persoanele cu dizabilități am observat că fiecare din ele erau cu emoții pozitive, dar și cu gândul la mari schimbări... E necesară o informare mai eficientă, sprijin / ajutor din partea autorităților locale, atenție mai mare la problemele cu care se confruntă, precum și implicare în unele activități sociale pentru o localitate mai curată, accesibilă pentru toți (BESV 19 / 15).*
- *Persoanele cu dizabilități au fost mulțumite despre participarea lor la procesele electorale (BESV 19 / 34).*

Lecții învățate, reflecții, impresii, comentarii, sugestiile dvs. personale în calitate de observator:

Fălești

- *Persoanele cu dizabilități de diferite tipuri au folosit posibilitatea a merge la vot și drept ocazie de a discuta cu alte persoane pe care le-au întâlnit (BESV 17 / 3).*
- *Au aflat lucruri utile și au avut impresii pozitive (BESV 17 / 4).*
- *Ca observator, pot spune că persoanele cu dizabilități au dreptul la vot ca și toți. Membrii BESV au fost instruiți corect și toate persoanele sunt deservite la nivel. Acest fapt îmi trezește emoții pozitive, că nimeni nu este discriminat și toți sunt puși la același nivel (BESV 17 / 5).*
- *Am învățat că trebuie să mă implic în activitățile satului mai mult ca autoritățile sau chiar locuitorii să mă cunoască mai mult. Și să colaborăm împreună pentru o viață mai bună (BESV 17 / 32).*
- *În calitate de observator, m-am simțit important și mi-a plăcut experiența de observator, mai ales că am și votat pentru prima dată. Fiind persoană cu dizabilități și având această experiență pentru prima dată am votat cu însoțitor. Cred că buletinele de vot sunt prea lungi și nu sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități intelectuale (BESV 17 / 46).*

Edineț

- *Ar fi bine ca persoanele cu dizabilități să fie incluse și pe viitor în societate (BESV 16/7).*
- *Trebuie modificată legislația: clădirile care nu sunt accesibile, să nu poată fi folosite (BESV 16 / 30).*
- *Accesibilitatea este pe ultimul loc. În sate informația nu ajunge la timp sau se uită de unele lucruri (președinta BESV uitase să aducă de la Edineț ecusoanele). Ziua lumina a fost suficientă, dar spre seară iluminarea artificială a fost slabă. Culori contrastante, săgeți pentru nevăzători – nimic, nici pe pereți, nici pe podele (BESV 16 / 42).*

Glodeni

- *În calitate de observator pot spune cu precizie că drepturile persoanelor cu dizabilități sunt lezate – de a participa, de a interacționa, de a veni de sinestător la vot. Pentru că nimic în instituție nu este prevăzut pentru confortul binemeritat, legal. Spre exemplu, la grupul sanitar ușa este foarte îngustă, exagerat de îngustă, WC-ul fără cabine!!! Scări înalte, că și unii pensionari, fără dizabilitate, ar putea să urce cu greu (BESV 19 / 1).*
- *Fizic a fost greu pentru persoanele cu dizabilități (BESV 19 / 2).*
- *O lecție învățată a fost acordarea priorităților persoanelor cu dizabilități (BESV 19/8).*
- *Exercitarea funcției de observator la alegerile locale pentru mine a fost ca un experiment, dar productiv. Această experiență nu mi-a fost ca un obstacol, ba mai mult m-a învățat să am curajul de a putea învinge propriul eu, dovedind celorlalți că toți avem aceleași drepturi indiferent de starea socială. Lucrul observatorului nu e deloc ușor, necesită un sacrificiu, o atitudine promptă față de tot ce se întâmplă în jurul nostru, dar cu mult entuziasm și dărnicie am putut face față. Această oportunitate (de observator) pe parcurs mi-a reflectat răspunsul multor întrebări ce mă nelinișteau la început (Unde? Când? De ce? Cine? Cum? etc). La fel, ca și alți observatori desemnați, am pus punctul pe „i” într-un proces transparent și fără careva divergențe majore, ca prin urmare fiind unul pașnic. Exercitându-mi dreptul meu de a vota, am observat, sugerând că e necesară asigurarea mai eficientă a votului secret (BESV 19 / 15).*
- *În cadrul alegerilor am fost mulțumită de conlucrarea cu membrii biroului electoral și cu persoanele cu dizabilități (BESV 19 / 15).*

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Problema accesibilității este bariera numărul unu în calea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova. Accesibilitatea infrastructurii ar trebui văzută ca unul dintre principiile de bază ale Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, precum și o condiție necesară pentru realizarea altor drepturi fundamentale care pot și ar trebui să fie exercitate în clădirile publice.

Comparativ cu auditul secțiilor de votare realizat în 2022, practic nu sunt înregistrate îmbunătățiri la capitolul accesibilității infrastructurale. Obligația de a pune la dispoziția organelor electorale localuri care să corespundă rigorilor stabilite în regulamentul cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, aprobat de Comisia Electorală Centrală, aparține autorităților administrației publice locale (Art. 77 (5), *Cod Electoral*).

Lipsa condițiilor de accesibilitate în clădirile publice constituie un factor discriminatoriu pentru persoanele cu necesități speciale. Problema accesibilității clădirilor cu destinație publică este o problemă națională. De cele mai multe ori însă, nu există o viziune complexă, soluții și resurse, mai ales în comunitățile rurale și defavorizate. Din acest motiv, este necesar ca APC să elaboreze un *Plan național de accesibilitate*. La nivel local, este necesar ca APL I și APL II să realizeze periodic (anual sau înainte de fiecare scrutin) un exercițiu de evaluare / autoevaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din comunitate (1), alocarea în buget a unei cote anuale pentru accesibilitate (2), integrarea dimensiunii de dizabilitate, ca un obiectiv transversal, în toate documentele strategice și proiectele comunitare / investiționale realizate (3). De asemenea, se recomandă constituirea unor Consilii Consultative / de Accesibilitate pe lângă APL (1), promovarea Consiliilor Raionale de Participare (2), implementarea conceptului de Bugetare Participativă (3), mecanismelor de implicare a cetățenilor în procesele decizionale (4), organizarea unor exerciții „*user safari*” cu participarea reprezentanților APL, persoanelor cu dizabilități, antreprenorilor care urmează să renoveze / accesibilizeze un obiect infrastructural (5), promovarea normativelor și standardelor de accesibilitate în construcțiile civile (6), elaborarea unor planuri locale / raionale de accesibilitate (7), aplicarea unor penalități celor care accesează fonduri publice și încalcă standardele de accesibilitate la obiectele construite / renovate (8) etc.

Analizarea problemei accesibilității secțiilor de vot formulează o propunere *de legea ferenda* foarte simplu de implementat: introducerea certificatului cu drept de vot la alegerile locale (în raza unității teritorial-administrative unde locuiește alegătorul). Acest detaliu îi poate permite persoanei cu dizabilități și aleagă secția de vot / clădirea care este accesibilă / mai accesibilă pentru a se deplasa către clădire / în interiorul clădirii și a-și realiza în mod independent drepturile.

Conceptul de „*accesibilitate*” este unul insuficient înțeles în Republica Moldova. Percepțiile care predomină despre persoanele cu dizabilități sunt dominate de modelele *caritabile, medicale și sociale*, mai puțin de *modelul bazat pe drepturile omului*.

O a doua barieră majoră pentru realizarea unor drepturi fundamentale a unei persoane cu dizabilități în incinta unei clădiri publice (primărie, școală, OMF, bibliotecă, cămin

cultural etc.) este lipsa unor grupuri sanitare în interior, iar acolo unde există, ele nu sunt accesibile unor persoane cu dizabilități. Iar acest lucru, de fapt, înseamnă o limitare a drepturilor de a accesa servicii administrative, educaționale, medicale, acces la informații, opera de cultură și artă.

Urna mobilă este o soluție alternativă și nu o opțiune obligatorie pentru votul pentru alegătorii cu dizabilități. Țintele imediate și pe termen mediu ar trebui să fie accesibilizarea clădirilor publice (1), digitalizarea proceselor electorale și promovarea votului electronic (2). Decizia de selecta locul și modalitatea de a vota trebuie să aparțină alegătorilor cu dizabilități, iar rolul societății este să dezvolte oportunități și elaboreze condiții de egalitate pentru realizarea drepturilor

Votul cu urna mobilă dezvoltă un subiect destul de sensibil: intervenția membrilor BESV, a observatorilor și reprezentanților concurenților electorali, în spațiu personal al persoanelor cu dizabilități. Și acest aspect constituie una din cauzele pe care le invocă persoanele cu dizabilități și membrii familiilor lor care nu votează.

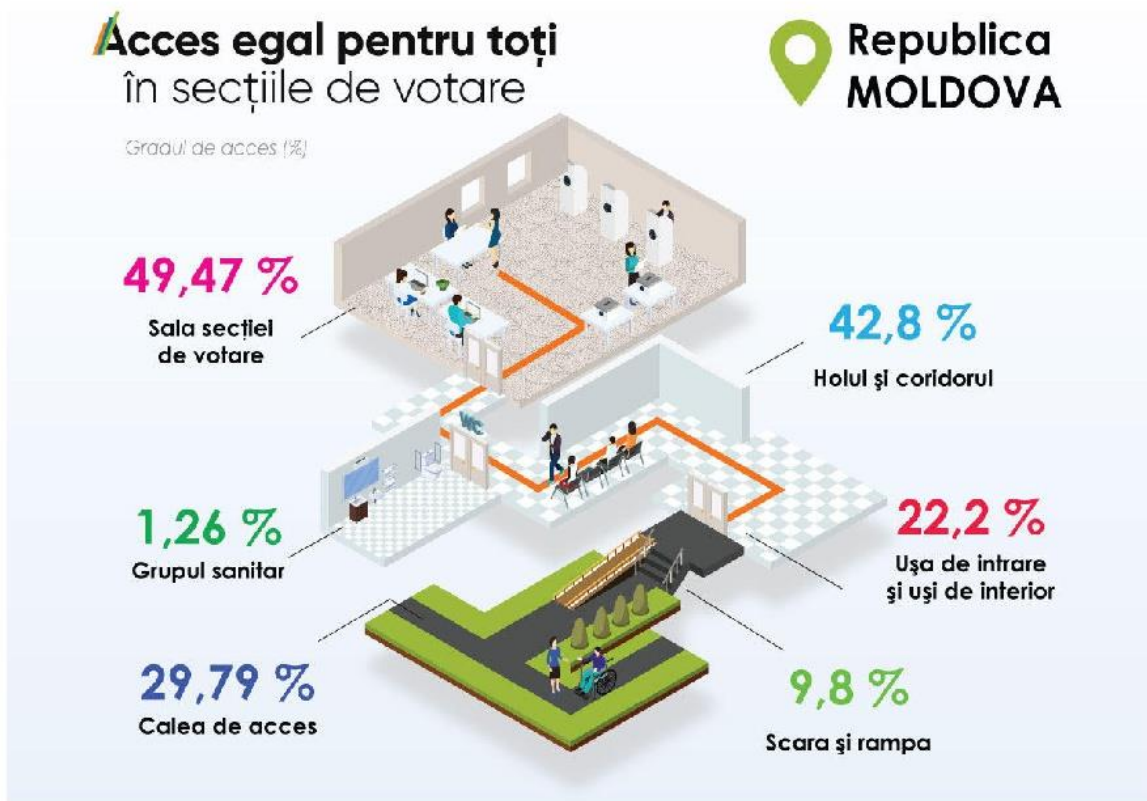
Un alt aspect pe care-l scoate în prim plan votul cu urna mobilă, este faptul cum este asigurat secretul votului. Spațiul personal limitat, menționează persoanele cu dizabilități, poate pune sub semnul întrebării secretul votului pentru membrii BESC etc. și membrii familiei. Cum ar putea fi soluționată această problemă? Soluția pe care o propune comunitatea persoanelor cu dizabilități: În fiecare BESV există o singură cabină de vot specială (care se utilizează pentru persoanele cu dizabilități). Din acest considerent s-ar recomanda dotarea secțiilor de votare suplimentar cu o astfel de cabină, care ar însoți urna mobilă. Cu atât mai mult că prețurile sunt reduse (214 MDL) și utilizarea lor multiplă, acestea fiind achiziționate în contextul Alegerilor parlamentare din 2014.

Observatorii au menționat, în mod special, deschiderea și căldura pe care le-au simțit în comunicarea cu membrii birourilor electorale. Putem presupune că acest aspect se datorează și eforturilor constante ale CEC-ului și CICDE-ului în realizarea activităților de aprofundare a drepturilor electorale ale alegătorilor cu dizabilități.

Implicarea pro activă a persoanelor cu dizabilități în procesele electorale (misiuni de observare a alegerilor (1), experți în evaluare și elaborare de studii (2), candidați la funcția de consilier local / raional și/sau primar (3), cooptarea lor în calitate de membru al BESV (4) etc.) vor aduce societății beneficii pe termen mediu și lung. Pe „*radarul autorităților*” și agenda publică vor fi promovate subiecte care vor propulsa incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități la un nivel calitativ nou. Iar acest lucru va încetățeni conceptul „*design universal*” și va aduce beneficii economice întregii societăți.

Persoanele cu dizabilități își doresc o schimbare și doresc să facă parte din acest proces: 4,09% din numărul celor care au votat în incinta secțiilor de votare și 48,22% din numărul celor care au solicitat și au votat cu urna mobilă.

Persoanele cu dizabilități, care se implică activ la promovarea drepturilor omului, sunt un exemplu de curaj și adevărați „*Ambasadori ai accesibilității / incluziunii*”. Prin propriul exemplu, demonstrează în practică materializarea principiului „*nimic pentru persoanele cu dizabilități, fără de persoanele cu dizabilități*”, sunt un model de urmat și astfel aduc o contribuție colosală la dezvoltarea durabilă a societății.

Tabelul 73. Sinteza rezultatelor evaluării clădirilor cu destinație publică în conformitate cu cele 6 criterii de evaluare (Total, în Republica Moldova)

Accesibile 18 (0,89%)	Parțial accesibile 551 (27,32%)	Inaccesibile 1448 (71,79%)
---------------------------------	---	--------------------------------------

ANEXA 2. REZULTATELE AUDITULUI BESV ÎN RAIONUL EDINEȚ (2022)

Tabelul 29. Sinteza rezultatelor evaluării clădirilor cu destinație publică în conformitate cu cele 6 criterii de evaluare în raionul Edineț.
Total evaluate 51 secții de votare

Accesibile	Parțial accesibile	Inaccesibile
0 (0%)	14 (27,45%)	37 (72,55%)

Tabelul 30. Profilul clădirilor cu destinație publică în raionul Edineț

Profilul instituției	Nr.	A	PA	INA
Instituție de învățământ (grădiniță, școală primară, gimnaziu, liceu, colegiu, universitate)	11	0	5	6
Instituție culturală (Casă de Cultură, bibliotecă, muzeu)	25	0	4	21
Instituție de stat (primărie, consiliul raional, DASPF)	12	0	5	7
Instituție medicală (OMF, centrul medical/sănătate, spital)	2	0	0	2
Asociații Obștești	1	0	0	1
Total	51	0	14	37

ANEXA 3. REZULTATELE AUDITULUI BESV ÎN RAIONUL GLODENI (2022)

Tabelul 35. Sinteza rezultatelor evaluării clădirilor cu destinație publică în conformitate cu cele 6 criterii de evaluare în raionul Glodeni.
Total evaluate 36 secții de votare

Accesibile 1 (2,78%)	Parțial accesibile 5 (13,89%)	Inaccesibile 30 (83,33%)
--------------------------------	---	------------------------------------

Tabelul 36. Profilul clădirilor cu destinație publică în raionul Glodeni

Profilul instituției	Nr.	A	PA	INA
Instituție de învățământ (grădiniță, școală primară, gimnaziu, liceu, colegiu, universitate)	13	1	1	11
Instituție culturală (Casă de Cultură, bibliotecă, muzeu)	21	0	3	18
Instituție de stat (primărie, consiliul raional, DASPF)	1	0	1	0
Comerț	1	0	0	1
Total	36	1	5	30

ANEXA 4. REZULTATELE AUDITULUI BESV ÎN RAIONUL FĂLEȘTI (2022)

Tabelul 31. Sinteza rezultatelor evaluării clădirilor cu destinație publică în conformitate cu cele 6 criterii de evaluare în raionul Fălești.
Total evaluate 66 secții de votare

Accesibile	Parțial accesibile	Inaccesibile
0 (0%)	8 (12,12%)	58 (87,88%)

Tabelul 32. Profilul clădirilor cu destinație publică în raionul Fălești

Profilul instituției	Nr.	A	PA	INA
Instituție de învățământ (grădiniță, școală primară, gimnaziu, liceu, colegiu, universitate)	11	0	2	9
Instituție culturală (Casă de Cultură, bibliotecă, muzeu)	48	0	3	45
Instituție de stat (primărie, consiliul raional, DASPF)	6	0	2	4
Comerț	1	0	1	0
Total	66	0	8	58

ANEXA 5. FORMULAR DE OBSERVARE A ALEGERILOR

Misiunea Asociației Obștești „Eternitate” de observare a Alegerilor Locale Generale din 5 noiembrie 2023

Raport privind observarea scrutinului din perspectiva incluziunii dimensiunii de dizabilitate			
Observator:			
Observator (Nume, Prenume):		Date de contact (Telefon, dup caz, e-mail):	
Numărul secției de votare:	Localitatea:	Raionul:	Instituția în care e amplasată secția de vot (școală, primărie, cămin cultural etc.):

Accesibilitatea infrastructurală a secției de vot			
Drumul de acces către clădire este amplasată secția de votare este:			
<i>Calitativ</i>		<i>Deteriorat</i>	<i>Cu fisuri / gropi</i>

În preajma secției de votare este există un loc de parcare:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>	
--	-----------	--	-----------	--

Dacă există parcare, este loc amenajat pentru persoane cu dizabilități (semnalată cu indicator / marcaj rutier):	<i>Da</i>		<i>Nu</i>	
---	-----------	--	-----------	--

Intrarea în secția de votare este:			
<i>La nivelul solului</i>		<i>Prag, dar există o rampă de acces</i>	<i>Prag / trepte</i>

O persoană cu dizabilități / utilizator de scaun rulant poate intra de sine stătător în incinta secției de votare:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	<i>Da, cu ajutorul unei persoane de suport</i>

O persoană cu dizabilități / utilizator de scaun rulant se poate deplasa de sine stătător în interiorul secției de votare:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	<i>Da, cu ajutorul unei persoane de suport</i>

În incinta secției de votare există un grup sanitar:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	

Dacă există grup sanitar în interior, el este deschis pentru alegători / observatori:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	

Dacă există grup sanitar în interior, el este accesibil pentru persoanele cu dizabilități:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	

Accesibilitatea informațională a secției de vot			
În incinta secției de votare există suficientă iluminare de zi:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>
În incinta secției de votare există suficientă iluminare artificială:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>
În incinta secției de votare există un plic trafaret:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>
În incinta secției de votare există o lupă 3X:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>
În incinta secției de votare informația este amplasată la nivelul ochilor:	<i>Da</i>		<i>Nu</i>

În cadrul biroului electoral al secției de votare este desemnată o persoană desemnată pentru interacțiunea cu persoanele cu dizabilități:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	

Membrii biroului electoral al secției de votare au fost instruiți privind necesitățile speciale ale alegătorilor persoane cu dizabilități:			
<i>Da</i>		<i>Nu</i>	

Indicatori cantitativi

Numărul alegătorilor înscriși pe listele secției de votare:

Numărul de alegători care au votat:

Din ei persoane cu dizabilități:

Menționați tipul dizabilității alegătorilor care au votat:

Locomotorii

Utilizatori de
scaun rulant

De vedere

De auz

Psiho-
sociale

Numărul alegătorilor cu dizabilități care au votat cu suportul însoțitorului:

Numărul alegătorilor cu dizabilități care au votat de sine stătător:

Numărul alegătorilor cu dizabilități care au solicitat să voteze cu plicul trafaret:

Numărul alegătorilor cu care au solicitat să voteze cu lupa 3X:

Numărul de alegători care au solicitat să voteze cu
urna mobilă:

Din ei persoane cu
dizabilități:

Interacțiunea dvs. în incinta biroului electoral al secției de votare

Apreciați interacțiunea dvs. și a alegătorilor cu dizabilități cu membrii biroului electoral al secției de votare, alți observatori și persoane de încredere ale concurenților electorali:

Dificultăți / bariere semnalate sau întâmpinate de alegătorii cu dizabilități

(Vor fi colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare)

În procesul de informare despre platformele electorale ale candidaților (1), posibile tentative de influențare a votului (2), deplasării către secția de votare (3), votării (4), etc. (5).

Emoții, impresii, gânduri, comentarii, sugestii colectate de la alegătorii persoane cu dizabilități

(Vor fi colectate în cadrul unor discuții individuale, în mod anonim, în afara secției de votare)

Lecții învățate, reflecții, impresii, comentarii, sugestii personale ale dvs. în calitate de observator:

Suedia

Sverige

Această misiune de observare este realizată în cadrul proiectului „Acces egal în cadrul alegerilor locale 2023”, implementat de APPD „Eternitate”. Proiectul este susținut financiar de Fundația Est-Europeană din resursele oferite de Suedia.

Anexa 6. Formular de evaluare a condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice

Data _____

Echipa de evaluare: _____ (nume, prenume, funcția)

Datele de contact (mobil, e-mail) ale evaluatorului: _____

Categorii	Indicatori
Localitate, raion	
Adresa, strada, nr.	
Instituția	
Tipul instituției	Tipul clădirii: ☐ instituție educațională ☐ administrație publică locală ☐ instituție medicală ☐ întreprindere de stat ☐ instituție culturală ☐ întreprindere comercială
Latitudinea: Longitudinea:	_____ _____ De exemplu, poziționarea geografică a clădirii: 47.082049 28.075920
Drumuri și căi adiacente de acces (bifați / marcați / notați datele evaluării)	Din: Asfalt _____, Pământ tasat _____, Prundiș _____, Pavaj _____, Beton _____, Altceva _____ Drumurile / Căile de acces sunt: Calitative _____, Deteriorate _____, Denivelate _____, Cu fisuri / gropi _____ Trotuare: Da _____, Nu _____, Trecerea de pe carosabil spre trotuar / clădire: Lină _____, Abruptă _____ Poartă intrare: Da _____, Nu _____, Dacă Da, ce lățime are: _____ cm, Prag poartă: Da _____, Nu _____, Dacă Da, are lățimea: _____ cm, Există pavaj tactil sau marcaj contrastant la ieșirea de pe carosabil pe trotuar? Da _____, Nu _____ Trotuarul are pavaj tactil sau marcaj contrastant? Da _____, Nu _____, Dacă Da, pavaj de orientare _____ și/sau ghidare _____ . Dacă există pavaj tactil, ce lățime are _____ cm. Borduri: Da (câte?) _____ Da (câte?) _____ (cm _____), Nu _____ Scări / Trepte: Da (câte?) _____ (cm _____), Nu _____. Bariere (piloni și/sau bolarzi stradali, panouri publicitare): Da (câți?) _____ (cm _____), Nu _____. Nivel: Orizontal _____; Înclinat: În urcuș: _____; / În coborâș _____
Loc de parcare (bifați / marcați / notați datele evaluării)	Parcare obișnuită: Da _____, Nu _____ (dacă Nu, există un loc unde poate fi amenajată parcare? Da _____, Nu _____ Loc de parcare amenajat pentru persoane cu dizabilități: (semnalată cu indicator / marcaj rutier) Da _____, Nu _____. Dacă Da, specificați: Indicator: Da _____, Nu _____ și/sau Marcaj rutier: Da _____, Nu _____. Câte locuri de parcare sunt amenajate pentru persoanele cu dizabilități: _____, Care sunt dimensiunile (m) locului de parcare? _____ (! Parcare pentru persoanele cu dizabilități ar trebui să fie minim 3,5 x 5 m?) Borduri la trecere spre clădire: Da _____ (H, cm _____), Nu _____,
Suprafețe înclinate și trepte (bifați / marcați / notați datele evaluării)	Intrarea în clădire este la nivelul solului: Da _____, Nu _____, (dacă Da, treceți la următoarea categorie – Uși) Dacă este folosită o intrare alternativă, există indicatoare care arată direcția către aceasta: Da _____, Nu _____, La intrare sunt trepte: Da _____, (câte) _____, (H, treaptă, cm) _____ Nu _____, (mai multe secții de trepte) La intrarea în clădire este instalată o platformă de ridicare (verticală sau înclinată: Da _____, Nu _____, În cazul în care platforma de ridicare nu poate fi utilizată fără asistență, este amplasat un buton de apelare a personalului: Da _____, Nu _____, Ce dimensiuni are pragul / spațiul din fața ușii de intrare în clădire _____ cm, Înălțimea pragului (de la nivelul solului până la nivelul superior al pragului): (h, cm) _____ (! Pentru h - până în 20 cm – se aplică regula de 1:10 (de exemplu h - 15 cm, lungimea rampei este de 150 cm)) (! Pentru h - 21-75 cm – se aplică regula de 1:12 ((de exemplu h - 45 cm, lungimea rampei este de 536 cm)) (! Pentru h - peste 76 cm – se aplică regula de 1:12, dar rampa trebuie construită pe mai multe niveluri. La fiecare 9 m de lungime, rampa trebuie să aibă spațiu de odihnă/ manevră, cu dimensiunile 140 cm x 140 cm) Dacă există trepte, sunt semnalate treptele cu elemente contrastante și/sau tactile? Da _____, Nu _____ (corect, prima și ultima treaptă trebuie semnalate în culori contrastante) Există rampă de acces: Da _____, Nu _____, (dacă Nu, treceți la următoarea categorie – Uși) Nu există rampă, dar sunt șine metalice: Da _____, Nu _____ Dacă există o rampă, atunci care sunt parametrii acesteia: Lungimea rampei: (L, cm) _____ Lățimea rampei: (l, cm) _____ Rampa este din: pavaj _____, beton _____, lemn _____, metal _____, altele (specificați): _____ Suprafața rampei este antiderapantă (nealunecoasă): Da _____, Nu _____ Sunt bare de suport: Da _____, Nu _____, Dacă Da, barele sunt pe ambele părți: Da _____, Nu _____, Doar pe o singură parte _____ Dacă Da, barele sunt: în 1 _____ sau 2 _____ rânduri; La ce înălțime sunt barele de jos: _____, de sus: _____ Rampa are bară de siguranță: (din țevă sau beton, la H = 5-10 cm); Da _____, La ce H (cm) _____, Nu _____
Uși	Există o singură intrare comună? Da _____, Nu _____ La intrarea în clădire există turnichete sau bariere rotative? Da _____, Nu _____

<p>(bifați / marcați / notați datele evaluării)</p>	<p>Dacă răspunsul este Da, pe lateral există o trecere pentru utilizatorii de scaun rulant? Da _____, Nu _____</p> <p>Deschiderea ușii este ușoară și necesită puțin efort (chiar dacă ușa este dotată cu amortizor)? Da____, Nu____</p> <p>Pentru persoanele cu dizabilități este rezervată o intrare separată: Da __, Nu __, Dacă Da, este prin lateral? _____ Da __, Nu __, sau prin spatele clădirii __ Da __, Nu __. Dacă Da, ușa este semnalată printr-un indicator: Da____, Nu____.</p> <p>Dimensiuni ușă de intrare: <i>Simplă (l, cm) (trebuie să fie de minim 90 cm) __ Dublă (l, cm) _____+_____ (lumina ușii duble trebuie să fie de minim 90 cm); Ușa mică din cea dublă se deschide sau este blocată? Da_____ Nu_____.</i></p> <p>Prag ușă de intrare: (H, cm) __ (dacă este prag exterior și interior, menționați acest detaliu: x + y) _____+_____ (pragul trebuie să fie de maxim 2 cm).</p> <p>Uși în interior: (nr.1 - l, cm) _____, (nr.2 - l, cm) _____, (nr.x - l, cm) _____,</p> <p>Praguri de la uși interior: (nr.1 - H, cm) _____, (nr.2 - H, cm) _____, nr.x _____ (pragul trebuie să fie de maxim 2 cm).</p> <p>Ușile de la intrare și din interiorul clădirii sunt dotate/marcate corespunzător cu semne contrastante? Da_____, Nu_____, (este o diferență de culoare contrastantă (culori închise / culori deschise) între perete și podea)</p>
<p>Coridoare</p> <p>(bifați / marcați / notați datele evaluării)</p>	<p>Lățime (dacă este cazul, în cel mai îngust loc): (l, cm) _____, (Lățimea minimă a coridorului ar trebui să fie de cel puțin 150 cm), Dacă coridorul este îngust (până la 180 cm), sunt buzunare la coridoare: Da_____, Nu _____.</p> <p>Trepte: Da_____, Câte_____, (H, cm _____), Nu_____,</p> <p>Dacă sunt trepte, este o rampă interioară? Da_____, Nu _____</p> <p>Dacă există trepte, sunt semnalate treptele cu elemente contrastante și/sau tactile? Da_____, Nu_____ (corect, prima și ultima treaptă trebuie semnalate în culori contrastante)</p> <p>Dacă este o rampă interioară, ea este: mobilă _____ sau imobilă _____</p> <p>Dacă există o rampă interioară, atunci care sunt parametrii acesteia:</p> <p>Lungimea rampei: (L, cm) _____</p> <p>Lățimea rampei: (l, cm) _____</p> <p>Rampa este din: pavaj_____, beton_____, lemn_____, metal_____, altele (specificați): _____</p> <p>Suprafața rampei este antiderapantă (nealunecoasă): Da_____, Nu _____</p> <p>Sunt bare de suport: Da_____, Nu_____ (!Dacă rampa are o lungime sub 1 m, barele de suport nu sunt necesare)</p> <p>Dacă Da, barele sunt pe ambele părți: Da_____, Nu_____, Doar pe o singură parte _____</p> <p>Dacă Da, barele sunt: în 1 _____ sau 2 _____ rânduri; La ce înălțime sunt barele de jos: _____, de sus: _____</p> <p>Rampa are bară de siguranță: (din țevă sau beton, la H = 5-10 cm); Da_____, La ce H (cm) _____, Nu _____</p> <p>Pardoseala/podeaua în coridor este: Suprafață accesibilă: Da_____, Nu_____ (Deteriorări / denivelări) _____</p> <p>Suprafață alunecoasă: Da_____, Nu _____</p> <p>Bariere/obstacole: Da_____, Nu_____, Dacă Da, specificați (țevă, vazon cu flori, cuier, piloni, masă etc. _____</p> <p>Culori contrastante (este o diferență de culoare contrastantă (culori închise / culori deschise) între perete și podea): Da_____, Nu_____,</p> <p>Iluminare bună (lumină de zi și lumină artificială) pe hol și pe culoarele principale: Da_____, Nu_____, parțial _____</p>
<p>Sala în care se prestează serviciul public</p> <p>(un birou sau încăpere unde poate fi deservită o persoană cu dizabilități)</p> <p>(bifați / marcați / notați datele evaluării)</p>	<p>Este la nivel de: parter_____, demisol_____, subsol_____, etaj_____. Dacă sala este la etaj, atunci există un ascensor / elevator: Da_____, Nu_____. Dacă Da, care sunt dimensiunile ușii ascensorului (cm) _____. (Ușa ar trebui să fie de minim 90 cm), Nu_____. Care sunt dimensiunile cabinei _____ (Dimensiunile interioare ale cabinei sunt minim 1,1 m x 1,4 m).</p> <p>Dacă nu există ascensor, există o opțiune alternativă pentru a urca la etaj? Da_____, Nu_____, Dacă da, menționați (elevator, platformă electrică (pe verticală sau peste trepte).</p> <p>Trepte: Da_____, Câte_____, (H, cm _____), Nu_____,</p> <p>Culori contrastante: Da_____, Nu_____ (corect, prima și ultima treaptă trebuie semnalate în culori contrastante)</p> <p>Bariere/obstacole: Da_____, Nu_____, Dacă Da, specificați tipul (țevă, vazon cu flori, cuier, pilon, masă etc. _____</p> <p>În sală este spațiu de manevră pentru un scaun rulant cu diagonala minimă de 140 cm? Da_____, Nu_____. Spațiul interior este suficient iluminat? Da_____, Nu _____.</p> <p>Culori contrastante: Da_____, Nu_____ (este o diferență de culoare contrastantă (culori închise / culori deschise) între perete și podea).</p>
<p>Grup sanitar</p> <p>(bifați / marcați / notați datele evaluării)</p>	<p>Exterior: Da_____, Nu_____,</p> <p>Interior: Da_____, Nu_____. Dacă Da, WC-ul este la: parter_____, demisol_____, subsol_____, etaj_____,</p> <p>Există indicatoare pe coridoare și pe ușă, care semnalează grupul sanitar accesibil: Da_____, Nu _____.</p> <p>Ușa de intrare WC interior, lățime: (l, cm) _____ (ușa ar trebui să fie de minim 90 cm).</p> <p>Prag ușă de intrare: (H, cm) _____ (corect maxim 2 cm)</p> <p>Dimensiuni grup sanitar: (cm x cm) _____, x_____, (corect minim 1,60 x 1,80 cm)</p> <p>Ușa cabină WC, lățime: (l, cm) _____, (ușa ar trebui să fie de minim 90 cm).</p> <p>Ușa cabinei se deschide în interior _____ sau în exterior _____ (corect în exterior)</p> <p>Dimensiuni cabină WC: (cm x cm) _____, x_____, (corect minim 1,60 x 1,80 cm)</p> <p>Prag ușa cabină WC: (H, cm) _____ (corect maxim 2 cm)</p>

Vasul WC are bare de suport: Da___ (Câte: 1___ sau 2___, rabatabilă:___), Nu___
Dacă Da, la ce înălțime sunt___ (corect 70 cm și minim o bară trebuie să fie rabatabilă). Dacă sunt 2 bare de suport, care este distanța între ele? ___ cm (corect circa 60 cm).
Mecanismul de scurgere a apei este: integrat în perete___, integrat în vasul WC___, funie ___ (cm), altceva ___
Lavoar / chiuvetă: Da___, (H, cm ___), Nu___, (corect h - 85 cm)
Este spațiu liber sub lavoar? Da___, Nu___ . Dacă răspunsul este Da, ce dimensiuni are acest spațiu___ (cm) (corect minimum 67 cm)
Este un uscător de mâini? Da___, Nu___ . Dacă răspunsul este Da, el se află lângă lavoar, Da ___ , Nu ___ .
La ce înălțime ? H ___ (corect maxim 100 cm)
Întreprupătoarele sunt poziționate la o înălțime de 80 până la 110 cm de la podea? Da ___ :___ , Nu ___ .
Toaleta este echipată cu sistem / buton de alarmă? Da___, Nu ___ . Dacă da, la ce înălțime ___ (corect între 60-80 cm)
În toaletă sau cabine există cuier pentru haine? Da___, Nu___ . Dacă da, la ce înălțime ___ (corect maxim 130 cm)
Culori contrastante: Da___, Nu___ (este o diferență de culoare contrastantă (culori închise / culori deschise) între perete și podea). Colacul de WC este de o culoare contrastantă cu vasul de WC: Da___, Nu___ .
Iluminare bună (lumină de zi și lumină artificială) în WC: Da___, Nu___, parțial___